

Vlaams
Parlement

ingediend op **214** (2014-2015) – Nr. 2
1 april 2015 (2014-2015)

Verslag

namens de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering
uitgebracht door Ward Kennes

over de conceptnota voor nieuwe regelgeving

van Elisabeth Meuleman en Imade Annouri

**met het oog op een actieplan voor veiligheid,
verbondenheid en deradicalisering**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Nadia Sminate.

Vaste leden:

de heren Matthias Diependaele, Jan Hofkens, mevrouw Kathleen Krekels, de heer Lorin Parys,
mevrouw Nadia Sminate, de heer Karl Vanlouwe;
mevrouw Sonja Claes, de heren Ward Kennes, Joris Poschet, Koen Van den Heuvel;
de heren Jo De Ro, Bart Somers;
de heer John Crombez, mevrouw Yasmine Kherbache;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

Plaatsvervangers:

de heren Koen Daniëls, Piet De Bruyn, mevrouw Annick De Ridder, de heer Willy Segers,
mevrouw Miranda Van Eetvelde, de heer Peter Wouters;
mevrouw Caroline Bastiaens, de heer Michel Doomst, de dames Kathleen Helsen, Katrien Schryvers;
de heer Lionel Bajart, mevrouw Mercedes Van Volcem;
de dames Caroline Gennez, Yamila Idrissi;
de heer Imade Annouri.

Toegevoegde leden:

de heer Chris Janssens.

Documenten in het dossier:

214 (2014-2015) – Nr. 1: Conceptnota voor nieuwe regelgeving

INHOUD

1. Situering	4
2. Uitgangspunten	4
3. Vier schakels.....	4
3.1. Een geïntegreerd veiligheidsbeleid.....	4
3.2. Gespecialiseerd beleid voor terugkeerders	5
3.3. Voedingsbodem voor radicalisering wegnemen.....	5
3.4. Een geloofwaardig Belgisch en buitenlands beleid.....	7
3.5. Besluit	7
Gebruikte afkortingen	8

Op 4 maart 2015 gaf mevrouw Elisabeth Meuleman in de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering toelichting bij de conceptnota voor nieuwe regelgeving met het oog op een actieplan voor veiligheid, verbondenheid en deradicalisering.

1. Situering

Mevrouw *Elisabeth Meuleman* zegt dat Groen voor de aanvang van de hoorzittingen van de Commissie voor de bestrijding van gewelddadige radicalisering al enkele rondetafelgesprekken met experts had. Daaruit kwam een integraal actieplan voor deradicalisering voort, met een federaal deel maar ook een Vlaams preventief deel. Uit dat actieplan heeft Groen een conceptnota voor nieuwe regelgeving voor de Vlaamse bevoegdheden gedistilleerd en ingediend bij het parlement. Die nota kan samen met de conclusies van de hoorzittingen en de nota van de Vlaamse Regering tot een integrale en parlamentsbrede aanpak leiden.

2. Uitgangspunten

Voor Groen is een echt evenwichtige beleidsaanpak cruciaal. Maatregelen op korte termijn zijn nodig om de veiligheid te garanderen, bijvoorbeeld voldoende (gezins)ondersteuning voor mensen die op het punt staan te vertrekken of terugkeren. Daarnaast zijn er structurele maatregelen nodig om het samenleven in de maatschappij te bevorderen en in te zetten op verbinden.

Een experte op de hoorzitting omschreef een geïntegreerde aanpak van het deradicaliseringsbeleid terecht als een piramide met aan de top het echte veiligheidsbeleid en daaronder het deradicaliseren van personen en de integratie van terugkeerders. De derde laag is het wegnemen van de voedingsbodem van radicalisering en het ondersteunen van burgers die door de voedingsbodem geraakt kunnen worden. Tot slot is er de vierde laag, de brede basis: het bevorderen van verbondenheid en het bestrijden van radicalisme als een ruim maatschappelijk probleem.

Groen pleit in lijn daarmee voor een ketenbenadering en heeft voorstellen voor een integraal veiligheidsbeleid, voor een beleid voor terugkeerders, voor een beleid dat de voedingsbodem voor radicalisering wegneemt en voor een geloofwaardig Europees en Belgisch buitenlands beleid om het rechtvaardigheidsgevoel te herstellen. De jongeren identificeren zich immers heel sterk met onrecht, waardoor ze een klik kunnen maken en zich tot gewelddadig extremisme aangetrokken voelen.

3. Vier schakels

3.1. Een geïntegreerd veiligheidsbeleid

Schakel één, het geïntegreerde veiligheidsbeleid, is grotendeels federaal, maar ook daarover is er coördinatie met de andere beleidsniveaus nodig. Vandaar moet het ook deel uitmaken van het Vlaamse actieplan. Hoewel er al heel wat beleidsniveaus betrokken zijn, ontbreekt het volgens Groen nog aan afstemming. Het federale niveau slaagt er niet altijd in om als draaischijf te fungeren. Het Vlaamse en Brusselse niveau zijn in het federale beleid grotendeels afwezig. De coördinatie van het federale niveau kan dan ook heel wat beter. De geplande hervorming van de Nationale Veiligheidsraad krijgt de steun van Groen als er meer samenwerking en overleg tussen federatie, regio's en steden en gemeenten komt. Vlaanderen kan daarin een trekkende rol spelen.

3.2. Gespecialiseerd beleid voor terugkeerders

Groen stelt voor individuele programma's en maatwerk uit te werken om gezinnen te ondersteunen. De programma's moeten een lange duur hebben en een breed spectrum beslaan: herstellen van familiebanden, afzweren van geweld, psychologische hulp verlenen aan familieleden, vrienden en kennissen en ruim integreren in de samenleving. Buitenlandse programma's kunnen tot voorbeeld strekken: het Duitse Hayatprogramma, het Aarhusprogramma enzovoort.

Tijdens de hoorzitting van 25 februari 2015 kwamen dergelijke programma's aan bod. Mevrouw Meuleman meent dat er hieromtrent nog deskundigheid ontbreekt. Ze heeft daarom het Parlementair Informatiecentrum gevraagd om de buitenlandse programma's op te sporen en te vergelijken. Dat kan mogelijk een inspiratiebron zijn.

De budgettaire mogelijkheden zijn beperkt, maar toch vindt mevrouw Meuleman dat er voor weloverwogen onderdelen geld moet worden vrijgemaakt: voor gezinsbegeleiding en voor snelle begeleiding van potentiële of terugkerende geradicaliseerden. Radicalisering gaat heel snel. Een wachttijd van zes maanden vooraleer men in de bijzondere jeugdzorg terecht kan, is te lang.

De training van eerstelijns werkers past ook in deze schakel. Het Nederlandse trainingsprogramma voor eerste- en tweedelijns werkers in welzijn, jeugdwerving, onderwijs enzovoort, kan inspirerend werken. Het programma wordt door de centrale overheid uitgewerkt en deels gefinancierd. De lokale besturen betalen een vergoeding voor het opleiden van hun mensen.

3.3. Voedingsbodem voor radicalisering wegnemen

Preventie is niet soft, het is de complexere maar noodzakelijke en efficiëntere weg. Onderwijs speelt daarin een sleutelrol. Bij politiek en religieus extremisme is system blaming een belangrijk aspect, aldus een professor op de hoorzitting. Echte discriminatie – de werkgelegenheidscijfers liegen er niet om – maar vaak ook gepercipieerde discriminatie, liggen aan de basis. De jongere identificeert zich met een groep waarvan hij vindt dat die achtergesteld is. De sociale ongelijkheid in het onderwijs is echter wel degelijk reëel. Net daarom stelt Groen daar enkele maatregelen voor.

Daarnaast zijn er maatregelen nodig om leerlingen die op het punt staan te radicaliseren, te bewerken. Voor het vroeg detecteren van gedragsveranderingen is er in de vorige legislatuur bij het parlement een resolutie op initiatief van de heer De Ro goedgekeurd.

Een tweede punt is investeren in time-outprojecten. Daarnaast moeten de bruggen tussen welzijn, de jeugdsector en onderwijs versterkt worden. Technieken uit het welzijnswerk en de bijzondere jeugdzorg, zoals herstelgericht werken, kunnen worden veralgemeend. Om meer begrip voor elkaars levensbeschouwing te genereren, wil het katholiek onderwijs dialoogscholen, maar het lid blijft bij de minister van Onderwijs aandringen op een vak burgerschap, filosofie en levensbeschouwing.

Religie moet een plaats krijgen in het onderwijs, wat nu niet altijd het geval is. Jongeren verharderen in hun religieuze beleving als ze voelen dat ze te veel worden tegengewerkt of gestigmatiseerd. Daarmee pleit de spreker er niet voor toegevingen te doen die de westerse waarden in het gedrang brengen. Maar het verbod op levensbeschouwelijke tekens moet voor Groen ongedaan gemaakt worden. De negatieve symbolenstrijd moet verdwijnen. Daarnaast moeten de

onderwijskansen gelijk worden. De brede school kan de samenwerking tussen sectoren bevorderen.

Tijdens de hoorzittingen bleek ook de belangrijke rol van de CLB's. Dat is de bevoegdheid van minister Crevits, maar de coördinerende minister moet haar stimuleren om er werk van te maken.

Ook het jeugdwerk is een belangrijke schakel in het wegnemen van de voedingsbodem voor radicalisering. ROJM, vzw Jong en vzw Uit De Marge werken met maatschappelijk kwetsbare jongeren en hebben heel wat kennis. Omdat ze op straat aanwezig zijn, zien ze de evoluties vaak als eerste. Zij moeten alle steun krijgen en het netwerk van jeugdhuizen dient te worden versterkt. Lokale risicogebieden identificeren is een ander facet. Zo moet Vilvoorde extra middelen krijgen voor jeugdwerk, vooral met kwetsbare jongeren. Besparen in deze sectoren kan niet meer, er moet integendeel extra in worden geïnvesteerd aangezien bepaalde organisaties nu al op hun tandvlees zitten. Zo heeft de vzw Jong, die de straat op gaat in moeilijke Gentse wijken, mensen moeten afdanken.

Het derde voorstel gaat over werk, een cruciale factor. Radicalisering treft vooral mensen in isolement, wier sociaal netwerk niet sterk genoeg is, vaak werklozen. Geschoolde jonge werklozen maken momenteel een grotere kans op VDAB-begeleiding dan laag- of ongeschoolde jongeren. Dat moet omkeren. Daarnaast moet er een jongerenbanenplan komen. De Federale Regering heeft ondanks haar beloftes nog niet zoveel stageplaatsen gecreëerd. Racisme en discriminatie op de arbeidsmarkt moeten doeltreffend bestreden worden. De cijfers bewijzen zeer duidelijk dat de discriminatie geen perceptie maar realiteit is.

Voorstel vier is het betrekken en empoweren van etnisch-culturele minderheden. Vertrouwensbanden opbouwen vergt duurzame contacten, niet enkel als er problemen zijn. Sleutelfiguren zijn de imams, maar ook vzw's die moeders of andere betrokkenen samenbrengen.

Uit de hoorzittingen bleek de kracht van counternarratives. Geloofwaardige tegenverhalen komen uit de moslimgemeenschap zelf; de moeders zijn daarvoor goed geplaatst. Niet alleen kan Vlaanderen de moslimgemeenschap steunen met een Vlaamse imamopleiding, maar ook door moslimconsulenten, aalmoezeniers en islamleerkrachten hier op te leiden. Met kortere vormingen kunnen ze op de hoogte worden gebracht van de evoluties in de belevingswereld van jongeren.

Uit de hoorzittingen heeft de spreker het belang van erkende moskeeën geleerd. Slechts achtentwintig moskeeën zijn momenteel erkend in Vlaanderen. Het gevaar bestaat dat de andere gefinancierd worden vanuit het buitenland, met alle gevolgen van dien voor het type islam dat er gepropageerd wordt. Een meldingsplicht voor niet-erkende moskeeën lijkt noodzakelijk.

De media kunnen een rol spelen in de strijd tegen gewelddadige radicalisering. Na de aanslagen op Charlie Hebdo waren de media plots wel in staat om experts met allochtone roots op te voeren. In andere periodes is het pover gesteld met gekleurde mensen in de media. De media horen daarnaast ook de invalshoek van moslimjongeren te brengen.

Het zevende voorstel is de oprichting van een neutraal meldpunt, naar analogie met de groene telefoon zoals al voorgesteld door commissievoorzitter Sminate. Aan dat meldpunt is dan een kenniscentrum verbonden.

3.4. Een geloofwaardig Belgisch en buitenlands beleid

Heel wat jongeren vertrekken omdat ze verontwaardigd zijn over het onrechtvaardige buitenlands beleid van de westerse wereld. Terecht vinden ze dat er te weinig gedaan wordt voor de vele mensen die in Syrië in vluchtelingenkampen creperen en dat het westen om redenen van eigenbelang te nauwe banden onderhoudt met dubieuze regimes. Jongeren zijn heel gevoelig voor onrecht, het onderwijs moet de duiding geven.

3.5. Besluit

Mevrouw Meuleman ziet veel gelijkenissen tussen haar conceptnota en de conceptnota van de Vlaamse Regering (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-2015, nr. 239/1). Een en ander moet wel nog concreter worden gemaakt. Er zijn hoe dan ook extra middelen nodig. Sommige steden hebben een te klein politiekorps. Eén radicaliseringsambtenaar voor Vilvoorde is te weinig. Daarnaast is bovenlokaal beleid nodig, wat ook middelen zal vergen.

Mevrouw Meuleman stelt dat er op alle niveaus moet worden ingezet. De basis van de piramide, meer verbondenheid in de samenleving, bestrijdt radicalisering maar is ook algemeen goed voor de gehele maatschappij. Het komt er dus op aan ervoor te zorgen dat gemeenschappen niet verder uit elkaar groeien en dat de groeiende polarisering een halt wordt toegeroepen. Men moet met zijn allen, alle partijen, alle etnisch-culturele groepen, strijden tegen een kleine extremistische groep.

Nadia SMINATE,
voorzitter

Ward KENNES,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
ROJM	Regionaal Open Jeugdcentrum Mechelen
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
vzw	vereniging zonder winstoogmerk